

2013: EUROPAS BEDSTE ZOO

O D E N S E
ZOO

2013: EUROPAS BEDSTE ZOO

»Det er vigtigt for mig som ny chef at bygge videre på årelange relationer til havens samarbejdspartnere og sponsorer.«

Beretning

Gennem to årtier har Odense Zoo haft som mål løbende at højne havens kvalitet. Et resultat heraf kan aflæses i kåringen som Europas bedste blandt zoologiske haver med færre end 500.000 gæster årligt. Kåringen blev publiceret i bogen "What ZOO's can do" sammen med en vurdering af 91 andre haver.

Prisen er et synligt bevis på, at de mange års investeringer og hårde arbejde bærer frugt. Og vi modtager den som en anerkendelse af vores indsats for at give dyr og gæster de bedste rammer.

Omsætning og besøgstal er på niveau med 2012 dog med en svag stigning. Besøgstallet blev hjulpet på vej af et arrangement i februar, hvor næsten 10.000 gæster fik gratis adgang til ZOO. Arrangementet kompenserede for et relativt lavt besøgstal i juli og august, hvor vi oplevede en solrig sommer, der resulterede i, at gæsterne valgte badestrandene til og zoologiske haver fra.

2013 var forandringens år. Undertegnede overtog den 1. oktober stillingen som ny direktør efter Henrik Lehmann Andersen. Zoolog Nina Collatz Christensen indtrådte i chefgruppen og en ny kurator

blev ansat. Samtidig bød året på et farvel til bestyrelsen for den selvejende institution, og en ny tog over. Ligeledes fik vi efter årsskiftet ny bestyrelse for Odense ZOOs udviklingsfond. Det er store forandringer på kort tid, der er gennemført uproblematisk på baggrund af havens solide og grundfæstede platform.

Det er vigtigt for mig som ny chef at bygge videre på årelange relationer til havens samarbejdspartnere og sponsorer. Derfor har jeg prioriteret at mødes med en stor del af dem i årets sidste måneder for at bekræfte den gode kurs og vores samarbejde om eventyrlighedsstrategien såvel som det kommende havneprojekt.

Vores ambition er i 2014 at fastholde fokus på dyr og gæster og samtidig styrke havens drift. I 2013 foldede vi eventyrstrategien ud med det nye mangusteranlæg. Vi fortsætter ad den vej i bestræbelserne på at skabe verdens mest eventyrlige ZOO med indbyggede oplevelser, der giver gæsterne stof til eftertanke.

Jens Odgaard Olsson
Adm. direktør

Click here
for English

Ny ledelse, ny bestyrelse

I 10 år var Henrik Lehmann Andersen direktør for Odense ZOO. Han forlod stillingen den 31. august, da han sagde ja tak til en stilling som direktør for Nordea-fonden. Ny direktør blev Jens Odgaard Olsson, som tiltrådte den 1. oktober. Zoolog Nina Collatz Christensen er indtrådt i chefgruppen og erstatter Bjarne Klausen, der i 2013 blev direktør i Kattegatcentret. I chefgruppen er tillige projektchef Carsten Groth Pedersen og kommunikationschef Rikke Skovlund, som tiltrådte stillingen i marts 2014.

Ledelsen 2014:

- Jens Odgaard Olsson, administrerende direktør
- Nina Collatz Christensen, oplevelseschef
- Rikke Skovlund, kommunikationschef
- Carsten Groth Pedersen, projektchef

Odense ZOOs bestyrelse 2013

Den selvejende institution

- Steen Møller, udpeget af Odense Byråd, formand
- Jess Heilbo, udpeget af Odense Byråd, næstformand
- Kirstin Anderson Hansen, medarbejdervalgt
- Peter Zinck, udpeget af Fynsk Erhverv
- Ole Næsbye Larsen, udpeget af Syddansk Universitet
- Jørn Tolstrup Rohde, Carlsberg Breweries A/S

Udviklingsfonden Odense ZOO 2013

- Steen Møller, fra SI (Den selvejende institution)
- Jess Heilbo, fra SI
- Jørn Tolstrup Rohde, fra SI
- C. C. Nielsen, udpeget af Udvikling Fyn
- Bendt Bendtsen, MEP, udpeget af SI

Bestyrelsen fra 1. januar 2014

Den selvejende institution

- Steen Møller, udpeget af Odense Byråd, formand
- Kasper Westh, udpeget af Odense Byråd, næstformand
- Sandie Hedegaard Munck, valgt af medarbejderne i Odense ZOO
- Peter Zinck, udpeget af Fynsk Erhverv
- Jens Oddershede, udpeget af Syddansk Universitet
- Mette Sigaard, Odense Teater, udpeget af Odense ZOOs bestyrelse.

Udviklingsfonden Odense ZOO

- Steen Møller, fra SI, (Den selvejende institution)
- Jens Oddershede, udpeget af Fyns Erhverv
- Peter Zinck, fra SI
- Christian Majgaard, udpeget af SI
- Lars Høgh, udpeget af SI

Flere hundrede mennesker var mødt op for at sige farvel til Henrik Lehmann Andersen.

Strategi med drys af eventyr

H. C. Andersens eventyr er den røde tråd i ZOOs strategi. I 2013 kunne tråden klippes for første gang, da det nye anlæg til zebamangusterne blev indviet.

Det afrikanske klippelandskab er omkranset af et rækværk i glas, der er dekoreret med inspiration fra forfatterens papirklip.

Endnu er eventyrerne kun antydningvist drysset ud over haven. Hensigten er løbende at skrue op for tematikken og at finde de bedste udtryksmuligheder til anlæg, events og udsmykning af haven.

Intet overgår naturen

Strategien fra 2012 blev forfinet i løbet af 2013 gennem et medarbejderseminar og i dialog med gæsterne. Ledetråden er ZOOs ønske om skabe en unik og eventyrlig have og samtidig bidrage til viden om og forståelse for naturen og dyrelivets betingelser.

Den magiske
dyrepasser Mutatio
rammer i bogstavelig
forstand eventyrlige
oplevelser ind i ZOOs
sommeraktivitet 2014.
Eventyret er
allesteds-nærværende.

Gæstetilfredshed Odense ZOO højsæsonen 2008 - 2013

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Hvordan vil du vurdere besøget som helhed	96%	93%	96%	94%	92%	98%
Hvordan vil du vurdere besøget i forhold til forventningerne	93%	87%	93%	93%	91%	95%
Hvordan vil du vurdere prisen i forhold til den samlede oplevelse	74%	65%	66%	81%	78%	71%
Hvordan vil du vurdere service og betjening i billetkontoret / informationen	93%	93%	95%	91%	93%	95%
Hvordan vil du vurdere kvaliteten af mad på spisestedet	54%	51%	53%	80%	81%	75%

Tal ovenfor dækker over andelen af gæster, som er tilfredse/meget tilfredse. Helhedsoplevelsen vurderer gæsterne til at være 98 procent i 2013 - ZOOs hidtil bedste resultat. Fokus er fremover at optimere service og information i hele haven og styrke kvaliteten på madoplevelser.

Filial på havnen

ZOO har indgået lejeaftale med Odense Kommune om et 1.000 m² stort udstillingsareal i den store FAF-silo på Odense Havn. I efteråret 2014 står 16 dinosaurer i naturlig størrelse klar til at modtage tusindvis af gæster. Idéen er at kombinere den internationale dinosaurudstilling med formidlingen om ZOOs egne dyr, så gæsterne oplever mere end 100 millioner års evolutionshistorie tilbage til dengang, hvor ZOOs skildpadder levede side om side med Triceratops og Tyrannosaurus Rex. Kontrakten om udstillingen blev indgået i 2013, og i støbeskeen ligger lignende udstillinger af international karat.

Forskningsprojekter 2013

Sabelantiloper:

"Social adfærd hos Sort Hesteantilope", speciale, Anne Mette Sommer.

Dødningehovedaber:

"Can an intermittent presentation method reduce the habituation to olfactory enrichment- using the Bolivian squirrel monkey in two European zoos". Mie Louise Bjerring Jensen, speciale, Københavns Universitet

Sæler og søløver:

"Occurrence of pasteurellaceae bacteria in the oral cavity of selected marine mammal species". Mie Johanne Hansen, D.V.M., Mads F. Bertelsen, D.V.M., D.V.Sc., Dipl. A.C.Z.M., Henrik Christensen, M.Sc., D.V.Sc., Magne Bisgaard, D.V.M. and Anders Miki Bojesen, D.V.M., Ph.D.

Giraf:

"Feeding giraffes (Giraffa camelopardalis) in zoos – How common diets have an influence on the animals". PhD-Project of Isabel Gussek, Bonn

Chimpanse:

"Gema Martin-Ordas the evolution of primate cognition, at the Center on Autobiographical Memory at Aarhus University."

ZOO 2013 - kort fortalt...

- 381.000 gæster besøger ZOO i 2013.
- Omsætningen i ZOO var 58,3 mio. DKK - en fremgang på 2,5 procent.
- ZOO har i 2013 et overskud på 729.000 DKK. Balancen pr. 31. december 2013 viser en egenkapital på 13.5 mio. DKK.
- Den 3. juli 2013 kåres Odense ZOO til Europas bedste zoologiske have i kategorien af zoologiske haver med op til 1/2 mio. gæster.
- Salg af lille (basis) og stort årskort (ZOOven) samt skole- og institutionskort ligger på samme niveau som året før. Der blev solgt 43.322 årskort.
- Til ZOOs naturbevarelsesindsats (BIOTA) er doneret i alt 100.000 kr.
- 62 årsværk fordelt på fastansatte og sæsonansatte informationsmedarbejdere og sæsonansatte ved spisesteder og billetsalg.
- ZOOKorps med 26 frivillige.
- Odense ZOOs økonomiske rapport er udarbejdet af Revisionsfirmaet PwC og kan rekvireres hos ZOO.

DYR: DYRELIV MED INDHOLD

Nyt anlæg til zebramangusterne

De små livlige zebramangustere byder som de første ZOOs gæster velkommen. Deres hjem ved indgangen blev indviet i juni måned og er skabt, så dyrene har fine betingelser for at leve, som de gør i naturen. Mangusterne flytter cirka hver tredje dag og bruger masser af tid på at grave insekter, larver og tusindben op. De elsker at grave huller overalt og hele tiden, hvilket skaber optimale forhold i havens afrikanske klippeområde. Huleboerne lever i flok på den afrikanske savanne og er vant til at passe godt på hinanden. De er sågar i brunst samtidig, og det førte til en udvidelse af flokken med i alt seks unger kort efter åbningen. Ved anlægget kan gæsterne afprøve et spil, der giver indblik i livet som zebramangust.

ZOOs tigerunger stortrives

To tigerunger, en hun og en han, så dagens lys i 2013. Det er anden gang, huntigeren føder, og første gang ungerne overlever. En tiger behøver typisk flere kuld, inden hunnen lærer at tage vare på killingerne. Derfor gjorde medarbejderne i ZOO alt for at undgå at blande sig i hunnens pleje og pasning, så hun i fred og ro selv kunne finde ud af at opfostre sine to unger. De er nu betydningsfulde brikker i Europa i avlsøjemed, da de er afkom af et par højtrangerede tigere i

ZOOs nye mangusteranlæg har fokus på dyrenes behov og gæsternes oplevelse.

det internationale avlsprogram. I naturen er den sibiriske tiger ved at uddø, og alt tyder på, at der kun er omkring 400 dyr tilbage. Ungerne fik med bistand fra ZOOs gæster russiske navne; hannen hedder Roman Yuri og hunnen Dasha.

I juli bliver endnu en tapirunge født. Moderen er rutineret, og det er hendes fødsel nummer ni.

Andre højdepunkter i 2013

Kamelunger, gedekid, zebraføl, løveunger og mange andre dyreunger blev født i 2013 og vidner om, at dyrene trives og har det godt i Odense ZOO.

- En lille ny giraf ser dagens lys i juli. Kalven er den tredje siden indvielsen af Kiwaraområdet i 2011.
- I juli fødes ligeledes den tiende søkounge i Odense ZOO. Det er moderens syvende unge, og i et tidligere kuld har hun født tvillinger.
- ZOOs 250 kg tunge hantiger Igor bliver i oktober scannet på OUH på grund af mistanke om diskusprolaps.
- Æsel- og kongepingviner er storleverandører af unger. I efteråret flytter 12 æsel pingviner til Edinburgh ZOO som led i det internationale avlssamarbejde.

I sommeren udklækkes for anden gang en hyacinth ara.

Dyrebestand fordelt på arter og dyr

Dyregruppe	Arter	Dyr
Polypdyr/cnidarians	10	95
Padder/amphibians	4	12
Pattedyr/mammals	36	330
Fugle/birds	30	335
Krybdyr/reptiles	10	35
Fisk/fish	26	824
Hvirvelløse dyr/invertebrates	1	10
Leddyr/arthropods	13	329

AKTIVITETER: I DIALOG MED GÆSTERNE

En af ZOOs fornemste opgaver er at få mennesker til at passe bedre på naturen. Forudsætningen er, at gæsterne engageres og forstår, hvad der er på spil. Med det afsæt har 2013 budt på en række aktiviteter, som udfordrer og involverer. Gæsterne tages også med på råd via digitale platforme og opslag i haven. I sommeren 2013 bad ZOO blandt andet gæsterne fortælle, hvordan de mener, man bedst skaber dyreanlæg og oplevelser i en eventyrlig ZOO.

Skoletjeneste ad nye veje

Skoletjenesten gjorde også i 2013 brug af utraditionelle midler for at komme børn og unge i møde. I forbindelse med VinterZOO drog tjenestens medarbejdere på landevejen og tog på besøg i børnehaver, hvor snakken gik om dyr og natur, og hvordan ZOOs dyr klæder sig på til vinteren.

Der var igen stor interesse for ZOOMmerskolen og Kiwara Camp. At vågne i teltet tæt på løverne og med chimpanser, pelikaner og giraffer som naboer var populært blandt mange.

I 2013 stod skoletjenesten for i alt 200 oplæg og undervisning af 4400 elever. Det var betydeligt færre end året før. Årsagen var først og fremmest skolenes lockout, som lå midt i skoletjenestens højsæson. Til gengæld betød lockouten, at der i perioden kom ekstraordinært mange bedsteforældre på besøg med deres børnebørn til gavn for ZOObutikken og spisestederne.

ZOOMmer-skolen blev i 2013 udvidet fra en til to uger.

Gæsterne fik stof til eftertanke, da ZOO solgte truede dyr på en fingeret auktion i samarbejde med WWF Verdensnaturfondens Panda club. Under hammeren kom en elefantunge og en chimppanse. Formålet var at skabe øget fokus på truede dyr.

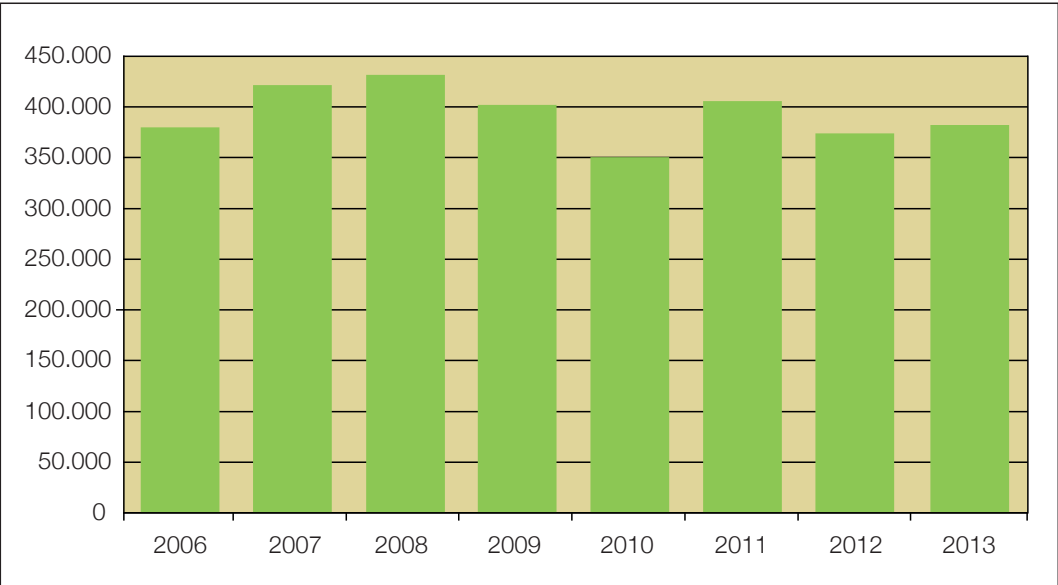

OGFs jubilæumsløb gik i 2013 gennem Odense ZOO. Sådan bliver det også fremover, og derfor er løbet omdøbt til Odense ZOO-Løbet.

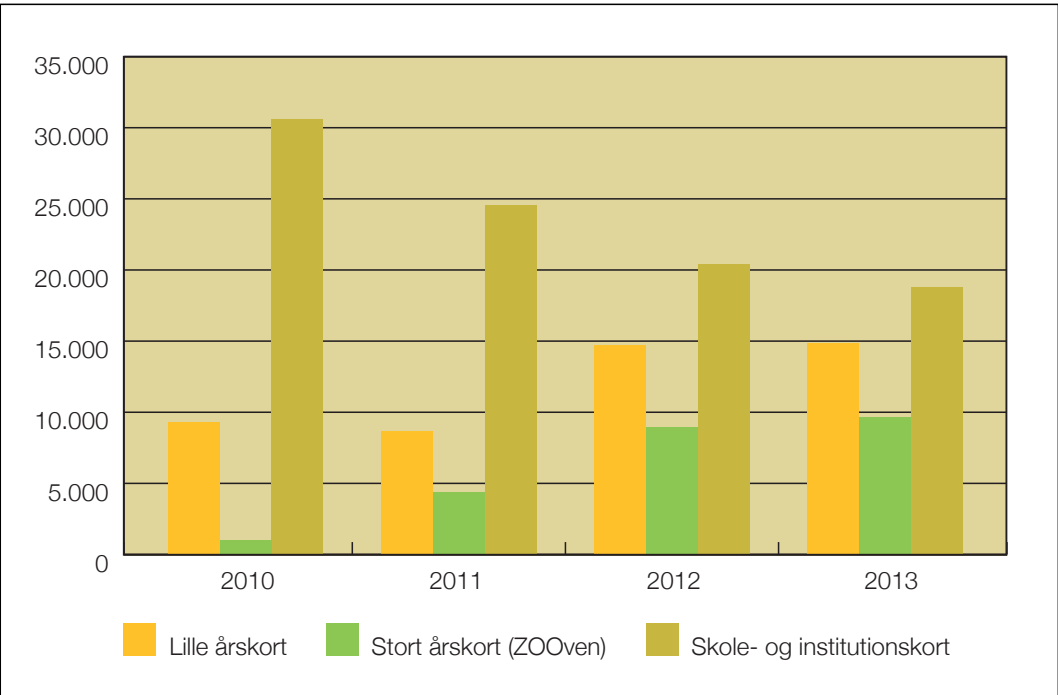
2013-aktiviteter i udpluk

- Dyret i eventyret med H. C. Andersen paraden Skuespiller Torben Iversen sammenkæder eventyr, hvor dyr spiller en særlig rolle.
- Grønlandsk weekend med tur på hundeslæde, kunsthåndværk, maskedans, sang og grønlandske specialiteter.
- Abegod bagjul: Gæsterne leverer deres juletræer, som ZOO bruger til berigelse, føde eller hugger til flis.
- Odense ZOO og Energi Fyn går sammen om Støt Afrika-kampagnen og inviterer alle gratis i ZOO 8. februar. For hver gæst, der besøger ZOO, giver Energi Fyn 10 DKK til Danmarks Indsamlingen.
- Morgen Ekspedition inviterer gæsterne med bag kulisserne, så de oplever ZOO vågne og dagens start i stalden, dyrekøkkener m.m.
- Sommerekspedition med masser af aktiviteter; børn kommer blandt andet med i dyrekøkkener og deltager i mindre dyredissektioner.
- Kiwara Camp er en stor succes for skoleklasser. Der gøres en indsats for at udvikle aktiviteten, så familier og børn kan tilbringe natten i savanneteltet og vågne op til lyd og dufte af havens dyr.
- 'Tæt på lemurer' er en ny populær aktivitet. Der er stort set udsolgt hver dag hele sommeren.
- 11 musikere fra DR UnderholdningsOrkestret opfører Saint-Saëns 'Dyrenes karneval' som en del af 'Live i Danmark'.
- Edderkopper, slanger, kæmpetusindben, rotter og mus spiller hovedrollen i efterårsferiens Halloween.
- Nyheder i 8. udgave af VinterZOO er en særlig VinterZOO-kalender og Aften Ekspedition. Her udstyres gæsterne med en lanterne og kommer ind bag kulisserne efter lukketid.
- De afrikanske Safari lounges "Løven" og "Giraffen" danner ramme om talrige møder, events, firma- og familiearrangementer.

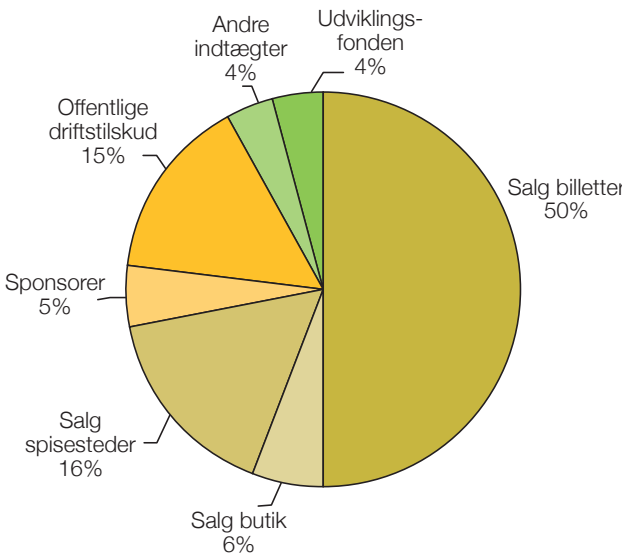
Antal gæster 2006-2013

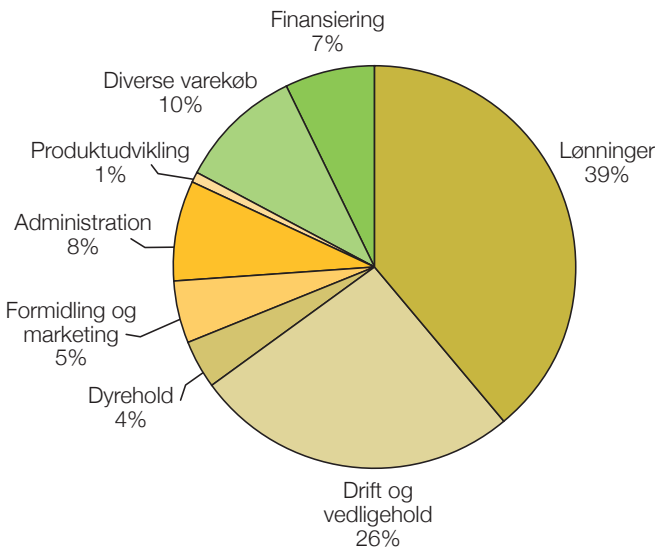
Antal solgte årskort 2010-2013

Indtægternes fordeling 2013

Driftsudgifternes fordeling 2013

Nøgletal, indtægter (DKK):	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Entreomsætning pr. gæst	65,29	70,15	70,80	73,02	76,39	76,28
Butiksomsætning pr. gæst	10,18	10,44	10,15	10,14	8,92	8,61
Spisesteder pr. gæst	20,82	22,43	22,93	22,63	24,79	24,75

Nøgletal, udgifter (DKK):	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Drift og vedligehold pr. gæst	20,86	23,16	31,53	28,67	36,45	38,92
Dyr og foder pr. gæst	5,18	5,94	6,56	5,41	6,32	6,03
Formidling og marketing pr. gæst	9,61	10,97	12,05	6,75	9,34	7,77
Administration pr. gæst	5,26	4,15	4,94	4,35	5,27	7,30

2013: THE BEST ZOO IN EUROPE

For more than two decades, the goal of Odense ZOO has been to improve its quality on an ongoing basis. One result of this is evidenced by being awarded the Best Zoo in Europe among zoos with fewer than 500,000 visitors a year. The award was published in the book "What ZOOS can do" along with an evaluation of 91 other zoos.

The award is visible proof that our years of investment and hard work have paid off. And we receive it as an acknowledgement of our efforts to provide the best setting for our animals and visitors.

Turnover and visitor figures are on a par with 2012, with a slight increase, however. Visitor figures were aided by an event in February where more than 10,000 visitors received free admission to the Odense ZOO. The event offset the relatively low attendance figures in July and August where sunny summery weather prompted visitors to choose bathing beaches at the expense of visiting a zoo.

2013 was a year of change. On 1 October, the undersigned became the new managing director, taking over from Henrik Lehmann Andersen. Zoologist Nina Collatz Christensen joined the management group, and a new curator was hired. At the same time, the board for the independent institution took its leave and a new board took over. Also, we received a new board for Odense ZOO's development fund early in the year. These major changes within a short

period of time were smoothly implemented due to the Odense ZOO's sound, entrenched platform.

As the new director, it is important for me to continue building on Odense ZOO's longstanding relations with partners and sponsors. Therefore, I gave priority to meeting with many of them in the last months of the year to confirm our sound direction and our collaboration on the enchanting zoo strategy, as well as the upcoming waterfront project.

In 2014, our ambition is to maintain focus on animals and visitors and boost Odense ZOO's operations at the same time. In 2013, we unfurled the "enchanting zoo" strategy with the new banded-mongoose enclosure. We will continue in this direction in an effort to create an enchanting zoo with built-in experiences to give our visitors food for thought.

Jens Odgaard Olsson
Managing Director

New management, 2014

- Jens Odgaard Olsson, Managing Director
- Nina Collatz Christensen, Head of Maintenance and Animals
- Rikke Skovlund, Head of Communications
- Carsten Groth-Pedersen, Head of Development

ODENSE ZOOS GRUNDLOV

Grundloven handler om de menneskelige værdier, som vi hver især bygger vores hverdag på - både på arbejde og i fritiden. Vi er alle enige om at efterleve grundloven og bruge den i vores omgang med hinanden og vores gæster.

ENGAGEMENT
Gør en forskel

FORANDRING
Se eventyret og kig fremad

FÆLLESSKAB
Skab trivsel og vær rummelig

ANSVARLIGHED
Vis respekt og omtanke

BEGJSTRING SMITTER
Tænk og ager positivt

ODENSE
ZOO

SPONSORER

Eksklusivsponsor:

Fyens Stiftstidende
dækker verden, dyrker Fyn

Visionssponsor:

ORIFARM

Nordea

Carlsberg

Teamonline

Cane-line
- life made comfortable

FRISKO

Udviklingssponsor:

MONARCH

Fjernvarme Fyn

DCM
malerfirma

Nordfyns Bank

Partner+sponsor:

THODE TØMRER & SNEDKER A/S
en del af Raunstrup Tømrer

KEOFITT
WORLD LEADERS IN STERILE SAMPLING™

Catering Engros
- en del af FoodService Danmark

KRUUSE

TREFOR
energi til fremtiden

Energifyn

cosmographic

TCANLÆG A/S

ABENA

LEMVIGH-MÜLLER

LEMVIGH-MÜLLER FONDEN

JDH Anlæg
Entrepreneur & aut. kloakmester

Orloff

Sponsorer
pr. 1. maj
2014

Partnersponsor:

McDonald's
i'm lovin' it

HK MIDT

MultiLine

FYNISKE FRIMURERES FOND

PITHEGN
www.pithegn.dk

AV-CENTER
PROFESSIONELLE AUDIO/VIDEO LØSNINGER

EL FYN A/S

dahlberg
- part of the future

RESTATO
ERHVERV
www.restato.dk

ELLEBYE ADVOKATER

ODENSE HAVN

Lorup Malervare
Lorupvej 19, ved Ryslinge
5750 Ringø - Tlf. 62 67 19 58
www.lorup-malervare.dk
Det gamle savværk i Lorup

SG
SAND & GULDBORG
MURER- & ENTREPRENØR FIRMAS A/S

FTZ
AUTODELE/VERKTOJ A/S

CAL

ÅRSLEV DYREKLINIK I/S
Hælselink og kirurgisk behandling
Årslevvej 11, 5230 Årslev
Tlf. 66 18 12 12
www.aarslevdyreklinik.dk

**Fyns almennyttige
Boligselskab**
www.fabbo.dk

VandCenterSyd

SERVILUX
DANMARK A/S
Tlf. 6611 3317 - www.servilux.dk
LYSKILDER - BELYSNING

pwc

FALCK SCHMIDT
DEFENCE SYSTEMS

HMA PENSIONSMEGLER
Overblik betaler sig

ODENSE TRANSPORT
FAGLIGT FÆLLES FORBUND

STORYTELLER
FILM | BILLEDER

VENTILATIONSGRUPPEN A/S

SYDDANSK UNIVERSITET

Odense Sport & Event A/S

Odense Renovation

KEN storkøkken
god service gør forskellen - før, under, efter

HALVORSEN
tømrer/snedkerfirma

LINDE EL
AUT. EL-INSTALLØR JESPER TIMMING A/S

Budweg caliper

intego
Verdskabende El-tekniske Løsninger

MEGATRYK
PRINT • KORT • BROSCHYRER • KATALOGER

outforce
makes IT fit

BALSLEV
RÅDGIVENDE INGENIØRER

**RENGØRINGSFIRMAET
RENAS FYN**

track
1 one
væb. & træp. • vinduer & port • installationer • arkiv • vaskemaskiner • Tlf. 66 18 14 28

SECURITAS

JK Byg & Montage

RM
Restaurant
Rudolf Mathis

Aslaug og Carl Friis'
Legat

Fru Lund
Bageri • Drive-in
Bellinge • Læssøgade • Seden

HENNEBY NIELSEN

HOTEL KNUDSENS GAARD
Hunderupgade 2 • 5230 Odense M
Tlf. 63 11 43 11 • Fax 63 11 43 01 • www.knudsensgaard.dk

NATURGAS FYN
Brænder for sagen

Murermester Raun
Tlf. 66 17 04 59 • Mobil 40 16 84 00

Athenas
Formidling af foredrag

Smedefirmaet
Peter Christiansen

Skovbakken
restaurant ZOO

HANSSON & KNUDSEN A/S

ANDERUP EL

OBH-GRUPPEN
RÅDGIVENDE INGENIØRER

OBH

ODENSE
ZOO

Fra
efterårsferien
2014 på
**ODENSE
HAVN**

DINOSAURERNE KOMMER

GLÆD JER TIL DEN VILDESTE
FAMILIEOplevelse